

ผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

The Effect of Cooking Activity on Preschool Children Creativity

สุนิสา สีมานัง^{*1} และ ชลาธิป สมหาโต^{**2}

^{1,2}สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

E-mail: Sunisa.see@ku.th

Received: August 22, 2018 Revised: August 29, 2018 Accepted: September 29, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย-หญิง จำนวน 26 คน อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดรัชฎาธิฐาน เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารจำนวน 24 แผน แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแบบสังเกตพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และผลจากการสังเกตพฤติกรรมพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น โดยพบว่าเด็กมีความคิดริเริ่มจากการออกแบบรูปร่าง ลักษณะของอาหาร มีความคิดคล่องแคล่วจากการตอบคำถามและบอกชื่อวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารได้อย่างรวดเร็ว มีความคิดละเอียดลออจากการบอกรายละเอียดของอาหาร บอกขั้นตอนการประกอบอาหาร และตกแต่งอาหารได้อย่างชัดเจน สมบูรณ์ มีความคิดยืดหยุ่นจากการปรับเปลี่ยนความคิดในการเลือกใช้วัตถุดิบและประกอบอาหารได้อย่างหลากหลายรูปแบบ

คำสำคัญ: กิจกรรมประกอบอาหาร ความคิดสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this study was to compare the creativity of preschool children between before and after cooking activity provision. The target group were 26 boys and girls in preschool level, ages between 5-6 years old, who studied in kindergarten 2 in the second semester in 2017, at Watratchadatitan school, Bangkok. The instruments used in this study were 24 cooking activities plans, the constructed test of creativity, and behavior observation form. The quantitative data was analyzed by mean, standard deviation, however, the content analysis was used for qualitative data.

The results of this study showed that the preschool children who participated in cooking activity provision had higher creativity posttest mean scores than the pretest. The results from the behavioral observation form showed that preschool children who received the cooking activity provision had higher creativity. It showed that the children had the initiative thinking from designing the food's shapes and characteristics. They also had fluency thinking by rapidly answering and naming the ingredients used in cooking. In addition, they had carefully thinking from explaining the details of their foods, clearly and completely describing the steps of cooking and decorating foods. Finally, they had flexible thinking from mind changing in choosing the raw materials to cooking various kind of foods.

Keywords: Cooking Activity, Creativity, Preschool Children

บทนำ

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีทำให้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว มีนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการที่ดีขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆอันเป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์ของคน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ 2557) ที่คิดค้นสิ่งใหม่และเกิดเป็นผลผลิตใหม่ๆออกมาเรื่อยๆ นำมาสู่ความเจริญก้าวหน้า มีสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างคล่องตัว จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2559) กล่าวว่า สังคมปัจจุบันมีผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลต่างๆให้เห็นอยู่ทั่วไป สิ่งแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นมาก็ล้วนมาจากความคิดสร้างสรรค์ของคนทั้งสิ้น จึงมีความจำเป็นที่ทุกสถาบันที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้ความสนใจ สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลให้ไปได้สูงสุดและเต็มศักยภาพ เพื่อจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ให้เป็นประเทศไทย 4.0 ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ก้าวทันประเทศอื่นในโลกโดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่จะเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ในสนามแข่งขันของโลกและใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้มีความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืน ต้องเริ่มจากการจัดการศึกษา ที่ปลูกฝังความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น อันเป็นคุณลักษณะ ที่จำเป็น ที่จะพัฒนาประเทศชาติ ยิ่งคนในประเทศ มีความคิดสร้างสรรค์มาก ยิ่งจะช่วยให้เพิ่มความเจริญให้กับประเทศมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาควรเริ่มต้นที่เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยแรกเริ่มในการเข้าสู่ระบบการศึกษาและเป็นวัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมากดังที่ Torrance (1965) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็ก เด็กจะมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการสูงและมีแบบแผน ที่แตกต่างกันไป สามารถพัฒนาได้มากกว่าผู้ใหญ่ สมองของเด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เซลล์สมองมีการพัฒนาอย่างเต็มที่ และเป็นช่วงวัยที่พร้อมเรียนรู้สิ่งต่างๆมากที่สุด เมื่อเด็กอายุ 5 ขวบ สมองของเด็กจะมีน้ำหนักประมาณร้อยละ 90 ของสมองผู้ใหญ่ ทำให้พัฒนาการทางระบบประสาทสัมผัสของเด็ก ทั้งการมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส การชิมรส และการได้กลิ่น จะมีการพัฒนาอย่าง

เต็มที่ เตรียมพร้อมที่จะรับประสบการณ์ต่างๆ (นภนตร ธรรมบวร 2549) อีกทั้งพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยเริ่มต้นตั้งแต่การที่เด็กพยายามเลียนแบบเสียงที่ได้ยิน มีความกระตือรือร้นที่จะสัมผัส ชิม และดู อยากรู้ อยากเห็น ตื่นตากับสิ่งต่างๆรอบตัว ที่มีความแปลกใหม่ และเมื่อเด็กอายุ 4 ปี ถึง 5 ปี เด็กเริ่มสนุกสนานกับการวางแผน การเล่น การทำงานที่ทำท้าทายความสามารถของตนเองมากขึ้น เริ่มเรียนรู้บทบาทของผู้ใหญ่และแสดงออกโดยการเลียนแบบบทบาทสมมติจากจินตนาการของตนเอง อยากรู้ อยากเห็นสิ่งที่เป็นอย่างจริง (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ 2557) หากช่วงวัยเด็กได้รับประสบการณ์อย่างเหมาะสม เน้นให้เด็กฝึกฝน ลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ฝึกการนำความรู้และข้อมูลที่มีอยู่มาคิดเพิ่มเติมปรับปรุงให้ดีขึ้น นำสิ่งที่ มีอยู่ สิ่งที่ได้สัมผัสเด็กมาต่อยอด สร้างผลงานใหม่ๆขึ้นมา ให้มีความแปลกใหม่ไปจากเดิม จะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาตรฐานที่ 11 มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีอายุ 3-5 ปี ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ฝึกให้เด็กคิด วางแผนสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง อันจะนำไปสู่การมีความคิดสร้างสรรค์ในช่วงวัยต่อไป

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่น (Guilford 1967 อ้างใน อารี พันธมณี 2547) ความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้านสามารถพัฒนาได้ด้วยการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น การให้เด็กฟังนิทาน การเล่นเกม การฟังเพลง ปริศนา คำทาย การตั้งคำถามให้เด็กคิดหลายๆ คำตอบ การให้เด็กเล่นของเล่นอย่างอิสระ และกิจกรรมศิลปะ เช่น การวาดภาพ การปั้น การฉีก การตัดปะ (ชลธิชา ชิวปรีชา 2554) อีกทั้งกิจกรรมประกอบอาหารสามารถบูรณาการร่วมกับศิลปะ สร้างภาพบนอาหารตามที่ได้ต้องการ ทำให้เด็กเกิดจินตนาการสร้างสรรค์บนอาหาร (ผดุง พรหมมูล 2552)

กิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยเด็กได้รับประสบการณ์ตรง เรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าจากการสังเกตความเปลี่ยนแปลงของอาหาร จากอาหารดิบเปลี่ยนเป็นสุก รับรู้รสชาติและกลิ่นของอาหาร ได้หยิบจับวัตถุดิบในการประกอบอาหาร (สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ 2541) เป็นการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างดี ส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ได้สังเกตรูปร่าง ลักษณะ รูปทรง ขนาด สี และปริมาณของอาหาร (ศรีนยา ทรัพย์วารี 2552) เด็กได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆจากการประกอบอาหาร ไม่ว่าจะเป็น ศิลปะ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ทักษะทางสังคม และเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ผ่านการจัดตกแต่งอาหาร (Dahl 1998)

ปัจจุบันอาหารไม่เพียงแต่ใช้ดำรงชีพเท่านั้น แต่อาหารที่มีการจัดตกแต่ง มีลักษณะที่แปลกใหม่ สวยงาม เป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการทางสายตาของคนและสามารถเพิ่มมูลค่าของอาหารได้อีกด้วย อีกทั้งอาหารยังจัดว่าเป็นศิลปะที่ต้องมีการออกแบบ จัดตกแต่ง พัฒนารูปลักษณ์ ดัดแปลงรสชาติ กลิ่น สี ซึ่งถือว่าการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ลงในอาหาร อีกทั้งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดศักยภาพด้าน ความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย (ปฤณต์ นัจนฤตย์ 2553)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดรัชฎาธิฐาน พบว่าเด็กในชั้นเรียนยังไม่สามารถคิดนอกกรอบได้ เมื่อมอบหมายให้เด็ก ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เด็กสร้างผลงาน ของตนเองในรูปแบบเดิมๆ มีการลอกเลียนแบบชิ้นงานกัน ไม่สามารถดัดแปลงชิ้นงานให้แปลกใหม่ได้เอง ผลงานไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยต้องคอยชี้แนะแนวทางให้เสมอ อีกทั้งเด็กใช้เวลาในการผลิตชิ้นงานเกินกว่าเวลาที่กำหนด เมื่อให้เด็กตอบคำถามแสดงความคิดเห็น เด็กจะใช้คำตอบซ้ำกันกับเพื่อน ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ ลงมือปฏิบัติได้ใช้อุปกรณ์และเลือกวัตถุดิบในการประกอบอาหาร ออกแบบ ตกแต่ง รูปลักษณ์ ของอาหาร แสดงออกถึง ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการของเด็ก เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน และน่าสนใจ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้กับครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยนำไปจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังเรียน อยู่ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดรัชฎาธิฐาน เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์ของ เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 24 แผน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ โดยการกำหนดรายการอาหารด้วยการจัดกิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมปริศนาคำทาย ภาพปริศนา กิจกรรมกล่องปริศนา กิจกรรมร้องเพลง พูดคำคล้องจอง อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นเรื่องราวที่จะนำไปสู่เนื้อหาในการประกอบอาหารชนิดนั้นๆ โดยครูกระตุ้นให้เด็กทำการสำรวจ ตรวจสอบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากการสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครอง และสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับรายการอาหารนั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบ โดยเด็กและครูร่วมกัน ทบทวนรายการอาหาร ขั้นตอนในการทำอาหาร แนะนำวัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาหาร จากนั้น เด็กๆ ลงมือออกแบบ รูปแบบ ลักษณะอาหาร ตามความคิด จินตนาการของตนเอง จากรายการอาหารที่กำหนดไว้ โดยการออกแบบผ่านกิจกรรมการวาดภาพ กิจกรรมการปั้น ดินน้ำมัน กิจกรรมการฉีกปะ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างผลงานและนำเสนอผลงาน โดยเด็กและครูทบทวนขั้นตอนการประกอบอาหาร แล้วร่วมกันลงมือประกอบอาหาร จากนั้นเด็กสร้างรูปแบบ ลักษณะอาหาร ตามที่ตนเองได้ออกแบบไว้ หรือปรับเปลี่ยนผลงานของตนเองให้ดีขึ้น จากนั้นเป็นขั้นตอนการนำเสนอผลงาน โดยเด็กนำผลงานจากการประกอบอาหารมานำเสนอครู และเพื่อนๆ ในห้อง พร้อมทั้งบอกขั้นตอนการทำ รูปร่าง ลักษณะ รายละเอียดและประโยชน์

มีรายการอาหารประกอบด้วยแซนวิช ซูชิ ลูกชุบ

สลัดผักผลไม้ แยมเบอร์เกอร์ เค้กนึ่งแพนซี พืชชำ และข้าวคลุกกะปิ

2. แบบสังเกตความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่น

3. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดละเอียดลออ และด้านความคิดยืดหยุ่น แบบประเมินมีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 2 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน คะแนนเต็มรวม 24 คะแนน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การประเมินแบบเชิงมิติคุณภาพ (Rubrics) เป็นตัววัดแบบประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปประเมินกลุ่มเป้าหมายก่อนการทดลอง (Pre-test) แล้วบันทึกผล

2. นำแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 45 นาที ตั้งแต่เวลา 09.00-09.45 น.

3. ระหว่างการทดลองผู้วิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ลงในแบบสังเกตความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นประเด็น ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่น จากนั้นสรุปผล

4. เมื่อดำเนินการทดลองครบทั้ง 24 แผน แล้วผู้วิจัยนำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (ชุดเดิม) มาประเมินกลุ่มเป้าหมายอีกครั้งหลังการทดลอง (Posttest) แล้วบันทึกผล

5. นำผลการประเมินก่อนและหลังการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการทดลอง	26	24	10.23	1.63
หลังการทดลอง	26	24	21.54	3.30

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.63 และหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.30 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.63 ส่วนคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.30 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ผลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จากการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสูงขึ้นทุกด้าน และพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่องและปรากฏอย่างเห็นได้ชัดเจนที่สุดทุกด้านในช่วงสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 โดยสังเกตความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ พัฒนา

ด้านความคิดคล่องแคล่ว ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบ พัฒนาด้านความคิดริเริ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างผลงานและนำเสนอผลงาน พัฒนาด้านความคิดละเอียดลออและความคิดยืดหยุ่น ซึ่ง

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารทุกชั้น มีความสัมพันธ์กันในการส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้านให้สูงขึ้น

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	การทดลอง	คะแนนเต็ม	μ	σ
ความคิดริเริ่ม	ก่อนการทดลอง	6	2.34	0.56
	หลังการทดลอง	6	5.35	0.85
ความคิดคล่องแคล่ว	ก่อนการทดลอง	6	2.62	0.70
	หลังการทดลอง	6	5.62	0.90
ความคิดละเอียดลออ	ก่อนการทดลอง	6	2.38	0.64
	หลังการทดลอง	6	5.15	1.05
ความคิดยืดหยุ่น	ก่อนการทดลอง	6	2.88	0.43
	หลังการทดลอง	6	5.42	0.90

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยแบ่งเป็นรายด้าน 4 ด้าน ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่น พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว รองลงมาคือ ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ จากผลการทดลองดังกล่าว สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2559) กล่าวว่า ความคิดยืดหยุ่นเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่วมีความแปลกแตกต่างออกไป หรือเพิ่มคุณภาพความคิดให้ดีขึ้น และเป็นความคิดพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดหาทางเลือกไว้มากมาย ง่ายและหลากหลาย อีกทั้งบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีความสามารถด้านความคิดละเอียดลออน้อยกว่าบุคคลที่มีอายุมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร เด็กปฐมวัย

มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและความคิดของเด็กปฐมวัย เด็กได้สืบค้นข้อมูลสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้เห็นวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบ ที่หลากหลาย ได้หยิบจับและเลือกใช้วัตถุดิบมาสร้างผลงานตามความคิดของตนเอง ทำให้อาหารมีรูปร่าง ลักษณะ แปลกใหม่ไปจากเดิม เด็กมีโอกาสดำเนินการคิดสร้างผลงานของตนเองอย่างอิสระ ได้ลงมือทำกิจกรรม ด้วยตนเอง ผ่านวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ และในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ทุกขั้นตอน เด็กได้การเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า สอดคล้องกับ Jersild (2009) ที่กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เด็กได้สืบค้นข้อมูล ได้เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างหลากหลาย เด็กสนใจลงมือทดลองจากวัสดุต่างๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มในการทำสิ่งใหม่ๆ เด็กได้เรียนรู้รายการอาหารที่หลากหลายทั้งจากรายการอาหารที่เด็กคุ้นเคย และรายการอาหารที่แปลกใหม่ ทำให้เด็กตื่นตัวและให้ความสนใจในการทำกิจกรรมทุกครั้ง อีกทั้งเด็กได้ลงมือปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเกิดความชำนาญ

ในการเชื่อมโยงประสบการณ์เก่ามาปรับให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ที่ได้รับเกี่ยวกับอาหาร ทั้งจากที่เคยเห็นเคยรับประทาน มาสู่การประกอบอาหารที่มีวัตถุดิบ ขั้นตอนวิธีการทำ ที่แตกต่างกันออกไป เกิดความคิดที่แปลกใหม่สามารถตอบคำถามได้อย่างรวดเร็ว ไม่ซ้ำกัน สร้างผลงานได้อย่างสมบูรณ์ สวยงาม มีความแปลกใหม่ หลากหลาย และแตกต่างไปจากคนอื่น สอดคล้องกับ อารี พันธุ์มณี (2547) ได้กล่าวว่า การเกิดความคิดจินตนาการ ที่สามารถสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้นั้น เป็นการนำเอาความคิดจากประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความคิด ที่เกิดจากประสบการณ์ใหม่ แล้วผสมผสานความคิดนำไปสู่ผลงานที่แปลกใหม่ มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นจากการจัดกิจกรรมประกอบอาหารโดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านความคิดริเริ่มเด็กมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจในการทำกิจกรรม จากการที่เด็กได้สังเกตวัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของจริงในการประกอบอาหาร และครูเป็นผู้แนะนำพร้อมทั้งสาธิตวิธีการประกอบอาหารให้เด็กดู ซึ่งเป็นการกระตุ้นความคิด ให้เด็กมีแนวทางในการสร้างผลงาน อีกทั้งเปิดโอกาสให้เด็กคิดริเริ่มสร้างผลงานขึ้นเอง ซึ่งเด็กสามารถลงมือออกแบบผลงานให้มีรูปแบบลักษณะที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากเดิมตามความคิดของตนเองได้โดยการออกแบบผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมเค้กนึ่งแพนซี เด็กได้ออกแบบผ่านการวาดภาพกิจกรรม พิซซา เด็กได้ออกแบบผ่านการปั้นดินน้ำมันกิจกรรม ข้าวคลุกกะปิ เด็กได้ออกแบบผ่านการฉีกแปะ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สามารถแสดงออกด้วยการสร้างผลงานที่หลากหลายด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การปั้น การพับ การฉีกแปะ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดผ่านอุปกรณ์ต่างๆ ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการสร้างผลงาน มีความสุขสนุกสนานกับการได้ออกแบบผลงานที่แปลกใหม่ หรือมีลักษณะผลงานบางส่วนที่แตกต่างไปจากเดิม ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ ในตนเอง เนื่องจากสามารถสร้างผลงานตามความคิด ของตนเองได้สำเร็จ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ด้านความคิดริเริ่ม ที่มีการพัฒนาสูงขึ้นหลังจากจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

2. ด้านความคิดคล่องแคล่ว เด็กมีความมั่นใจในการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมอย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น เมื่อครูถามเด็กว่า เด็กๆ คิดว่าเราจะสามารถสืบค้นข้อมูลการทำอาหารได้จากที่ใดบ้าง, การทำแฮมเบอร์เกอร์ต้องมีวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบอะไรบ้าง, รูปร่าง ลักษณะของเค้กนึ่งแพนซีที่เด็กๆเคยเห็นเป็นอย่างไร เป็นต้น เด็กๆ สามารถคิดและตอบคำถามได้ไม่ซ้ำกันกับเพื่อน ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งจากการจัดกิจกรรมแสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดคล่องแคล่ว ในการตอบคำถาม สามารถจดจำและบอกวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบ ในการประกอบอาหารได้ รวมถึงบอกรูปร่างลักษณะอาหารได้ชัดเจน อีกทั้งครูพุดชมพูชมเชย ปรบมือ ให้เด็กทุกครั้ง เมื่อเด็กตอบคำถาม และครูให้ความสนใจในการตอบคำถามของเด็กทุกคน ทำให้เด็กมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามมากขึ้น โดยเด็กมีการยกมือตอบคำถามและเด็กบางคนยังช่วยเพื่อนในการตอบคำถามครูด้วย ทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรณต์ ศุภสุข (2556) พบว่าการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างควบคุมการเสริมแรงสังคมพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ด้วยการถามคำถามปลายเปิด เป็นวิธีที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ด้วยการให้เด็กแสดงออกถึงความคิดด้วยการใช้ภาษา และการให้การเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การให้คำชมเชย เช่น ใช้ได้ เยี่ยมดีมาก เก่งมาก หรือแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง เช่น การยิ้ม พยักหน้า มองด้วยที่ท่าสนใจ ปรบมือ ชูนิ้วโป้ง เมื่อเด็กร่วมตอบคำถาม แสดงให้เด็กมีความรู้สึกว่าคำตอบของตนเองได้รับการยอมรับ ทำให้เกิดความกล้าและมั่นใจในตนเองที่จะแสดงออกทางความคิดอีกครั้งต่อไป และถือเป็นการสร้างบรรยากาศของการจัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการแสดงออกความคิดอย่างอิสระ ของเด็ก โดยหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารทำให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่วสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

3. ด้านความคิดละเอียดลออ เด็กมีมุ่งมั่น ตั้งใจในการสร้างผลงานของตนเอง โดยเด็กสามารถเลือกวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ใช้ในการตกแต่งลงรายละเอียดของผลงาน แม้เป็นส่วนเล็กๆ น้อยๆ ให้เกิดเป็นภาพที่ชัดเจน สมบูรณ์ได้ และมีรูปแบบที่ไม่ซ้ำกับเพื่อน พฤติกรรมของเด็กดังกล่าว สอดคล้องกับ ชลธิชา ชิวปรีชา (2554) ได้วิจัยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำ

กิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น โดยด้านความคิดละเอียดลอออยู่ในระดับสูง เนื่องจากเด็กมีโอกาสได้เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมที่หลากหลายอย่างอิสระตามความคิด จินตนาการ เด็กได้ลงมือปฏิบัติฝึกฝนทำงานอย่างเป็นระบบมีรายละเอียดในผลงานแต่ละชิ้น เด็กสามารถนำเสนอผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง ครูและเด็กให้ความสนใจและชื่นชมผลงานที่เด็ก นำเสนอทุกครั้ง โดยการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนนั้น เด็กสามารถบอกรายละเอียดของผลงานได้ รวมถึงบอกวิธีทำและขั้นตอนการสร้างผลงานของตนเองได้อย่างละเอียด สอดคล้องกับ Jersild (2009) ที่กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า เด็กจะรู้สึกชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งครูควรเป็นแบบอย่างโดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็กโดยให้เด็กเห็นว่าทุกๆ อย่างมีความหมายต่อตัวเด็ก ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสร้างสิ่งที่แปลกใหม่ จากสิ่งที่คุ้นเคย และสร้าง ความสนใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว เป็นการมองถึงรายละเอียดต่างๆ อย่างละเอียดแล้วเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์

4. ด้านความคิดยืดหยุ่น เด็กสามารถสร้างผลงานจากวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ จากกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนความคิดในการสร้างผลงานได้อย่างหลากหลายจากความคิดที่ได้แสดงออกผ่านการออกแบบไว้ มาสู่การลงมือสร้างผลงานจากวัตถุดิบที่เป็นของจริง ให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการนำเอาความรู้และประสบการณ์เดิมที่เคยพบเห็นหรือได้ทำมา แล้วนำมาปรับเปลี่ยนความคิดโดยเลือกใช้วัตถุดิบที่มีมาแทนส่วนหนึ่ง ส่วนใดของผลงานได้อย่างหลากหลาย เช่น การทำข้าวคลุกกะปิ เด็กออกแบบข้าวคลุกกะปิของตนเองผ่านการฉีกแปะ แล้วเด็กสามารถเลือกวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบ ตามที่ครูเตรียมไว้ให้มาสร้างผลงานของตนเองตามที่ได้ออกแบบไว้ เด็กๆ สามารถสร้างผลงานได้อย่างหลากหลาย สวยงาม สมบูรณ์แบบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดยืดหยุ่นของเด็กที่สามารถปรับเปลี่ยนความคิดจากสิ่งหนึ่ง แทนอีกสิ่งหนึ่งได้ ทำให้เกิดเป็นผลงานอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1967 อ้างใน อารี พันธุ์มณี 2547) กล่าวว่า ความคิดยืดหยุ่นทางด้านการดัดแปลง เป็นการนำเอาความรู้และประสบการณ์เดิมที่เคยพบเห็นมาปรับเปลี่ยนให้ผลงานแตกต่างจากคนอื่น และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งความคิดยืดหยุ่นจะช่วยให้เสริมให้ความคิดริเริ่มมีคุณค่า และสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้นลักษณะการจัด

กิจกรรมประกอบอาหารที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ โดยการกำหนดรายการอาหารด้วยการจัดกิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมปริศนาคำทาย ภาพปริศนา กิจกรรมกล่องปริศนา กิจกรรมร้องเพลง พูดคำคล้องจอง อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นเรื่องราวที่จะนำไปสู่เนื้อหาในการประกอบอาหารชนิดนั้นๆ โดยครูกระตุ้นให้เด็กทำการสำรวจ ตรวจสอบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากการสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครอง และสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับรายการอาหารนั้น การจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับ Torrance (1959 อ้างใน อารี พันธุ์มณี 2547) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และความสนใจ ของเด็ก ให้เด็กสังเกต คิดวิเคราะห์ สืบค้นข้อมูล ทดลอง คาดเดาจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบ เด็กและครูร่วมกันทบทวนรายการอาหาร ขั้นตอนการประกอบอาหาร และครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาหาร อีกทั้งเด็กได้สังเกตวัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบที่เป็นของจริงทั้งหมดแล้ววางแผนเลือกวัตถุดิบเพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบของผลงาน เด็กได้มีอิสระในการออกแบบ รูปร่าง ลักษณะผลงานตามความคิด จินตนาการของตนเองให้แปลกใหม่ แตกต่างจากผู้อื่นจากรายการอาหารที่กำหนดให้ โดยการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการวาดภาพ กิจกรรมการปั้นดินน้ำมัน และกิจกรรมการฉีกแปะ ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มในการสร้างผลงานที่แปลกใหม่ น่าสนใจได้ สอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ การวาดภาพ การพิมพ์การประดิษฐ์ การประดับตกแต่ง การฉีกแปะ และการปั้น เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และพัฒนาการรับรู้ สนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างผลงานและนำเสนอผลงาน เด็กได้ทบทวนขั้นตอนการประกอบอาหาร จากนั้นเด็กสร้างรูปแบบ ลักษณะอาหาร ตามที่ตนเองคิดออกแบบไว้ หรือปรับเปลี่ยนผลงานของตนเองให้ดีขึ้นจากการ ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง โดยเด็กเลือกนำวัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์ ที่

เป็นของจริงที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ มาตกแต่งอาหาร สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง ให้เกิดเป็นผลงานที่สมบูรณ์ สวยงาม สอดคล้องกับสุชาดา นทีตานนท์ (2550) งานวิจัย เรื่อง ผลการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติจริงที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือปฏิบัติกับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กมาก อีกทั้งการที่เด็กได้นำเสนอผลงานของตนเอง บอกขั้นตอนการทำ รูปร่างลักษณะ รายละเอียดของผลงาน ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจในการนำเสนอผลงาน และสามารถสร้างผลงานตามความคิดของตนเองในครั้งต่อไปให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากเพื่อนและครูให้ความสนใจกับผลงาน และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิด วิธีการ ในการสร้างผลงานที่แตกต่างกัน ทำให้เด็กได้นำไปปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปแบบ ลักษณะ ผลงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้นในครั้งต่อไป สอดคล้องกับอารี พันธมณี (2547) กล่าวว่า เด็กที่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิด มีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดอิสระ ยืดหยุ่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สนใจสิ่งแปลกใหม่ และมีความกล้าแสดงออก เป็นลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

บทบาทของผู้วิจัยและครู เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับเด็ก โดยเริ่มตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรมและความสนใจของเด็กเกี่ยวกับรายการอาหาร เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการ วัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการทำ จัดเตรียมข้อมูล และแหล่งสืบค้นข้อมูลสำหรับเด็ก เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาหารอย่างหลากหลาย ให้เด็กสังเกตวัตถุดิบในการทำอาหาร คิดออกแบบ วางแผน และเลือกใช้วัตถุดิบตามความคิดของตนเอง ครูทำหน้าที่ถามคำถามให้เด็กตอบคำถามเพื่อถ่ายทอดความคิด และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดของตนเอง ออกมาให้ได้มากที่สุด ขณะทำกิจกรรมครูกระตุ้นและพูดชมเชย เด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ สร้างความมั่นใจในการทำกิจกรรมให้กับเด็ก เช่น เมื่อเด็กสามารถบอกวัตถุดิบในการประกอบอาหารได้อย่างชัดเจน หรือการที่เด็กสามารถสร้างผลงานการออกแบบได้ด้วยตนเอง ครูให้การเสริมแรงเด็กด้วยการพูดชมเชย ประเมินให้กำลังใจเด็ก เด็กจะมีความมั่นใจในตนเองและรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง สามารถคิดตอบคำถาม และสร้างผลงานได้ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Torrance (1959) อ้างใน อารี พันธมณี (2547) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ให้กับเด็กปฐมวัย จะต้องสนับสนุนให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย คิดสิ่งที่แปลกใหม่ แตกต่างจากผู้อื่น กระตุ้นให้เด็กได้สังเกต สืบค้นข้อมูล และลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง ครูถามคำถามให้เด็กตอบคำถามที่หลากหลาย ใส่ใจกับคำตอบของเด็กทุกคำตอบ ยกย่องชมเชยเด็กเมื่อเด็กแสดงออกถึงความคิดที่แปลกใหม่ ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ดีและมีความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารควรให้เด็กได้ไปสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น เมื่อเด็กกลับบ้าน ให้เด็กได้ไปสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการอาหารที่จะทำโดยซักถามถึง รูปร่าง ลักษณะ วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ ขั้นตอนการประกอบอาหาร เป็นต้น จากนั้นให้เด็กและผู้ปกครองร่วมกันบันทึกข้อมูลที่ได้ลงใบงาน จากนั้นเด็กเอาข้อมูลมานำเสนอหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนๆ ฟัง

2. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารจะต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการทำอาหารหลายอย่าง จึงควรให้เด็กและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการทำอาหารด้วยโดยมอบหมายให้เด็กนำมาจากที่บ้าน

3. ครูควรมีผู้ช่วยอย่างน้อย 2 คน ในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาหาร รวมถึงผู้ช่วยในการจัดบันทึกพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรมประกอบอาหาร เพื่อให้ได้ข้อมูลขณะที่เด็กทำกิจกรรมอย่างละเอียดมากยิ่งขึ้น

4. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ครูควรจัดห้องเรียนทั้งภายในและนอกห้องเรียนให้หลากหลายรูปแบบ เช่น จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับรายการอาหารที่จะทำ เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และความสนใจของเด็กมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ เช่น ทักษะ EF (Executive Function) ทักษะชีวิต ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารเพื่อส่งเสริมโน้ตศน์เรื่องการรู้อาหาร (Food Literacy) ของเด็กปฐมวัย

3. ควรมีการวิจัยการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ประจำท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ในรูปแบบโครงงาน ในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้ เป็นต้น

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ บูรณาการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาโดยใช้ผังกราฟิก เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดีของ ผศ.ดร.ชลธิชา สภาทิโต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้การช่วยเหลือและให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของงานวิจัย ทำให้งานวิจัย ครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กุลยา ตันติผลาชีวะ. การสอนแบบจิตปัญญาแนวการใช้ ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์, 2551.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เล่ม 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

———. พัฒนาการของคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา และแนวทางการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ การศาสนา, 2544.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ การคิดเชิงสร้างสรรค์. (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 6 มกราคม 2561). จาก <http://www.ocsc.go.th/>.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560–2564. (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 6 มกราคม 2561). จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.

จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. บทความทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2559.

ชลธิชา ชิวปรีชา. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ ทำ กิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.

นภเนตร ธรรมบวร. หลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.

ปณิต นัจนฤตย์. การพัฒนาหลักสูตรการออกแบบตกแต่ง อาหารเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับบุคลากร ธุรกิจ. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 2553.

ผดุง พรหมมูล. พัฒนาการเรียนรู้เด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรม อาหาร ศิลปะ และดนตรี. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้น ส่วนจำกัด เม็ดทรายพรินต์, 2552.

พัชรมณท์ ศุภสุข. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็ก ปฐมวัยโดยการเล่านิทานประกอบคำถามปลาย เปิดแบบมีโครงสร้างควบคุมการเสริมแรงทาง สังคม. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ. เติบโตเต็มตามศักยภาพ ผู้ศตวรรษที่ 21 ของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

วาทีณี บรรจง. ผลของการจัดประสบการณ์ศิลปะโดย บูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิด สร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล. ปรินญาครุศาสตร มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

ศรินยา ทรัพย์วารี. ผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มี ต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็ก ปฐมวัย. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2546.

สุชาดา นิตานนท์. ผลการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติ จริงที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

อารี พันธมณี. ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไยไหม, 2547.

- อารี รังสินันท์. **ความคิดสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2549.
- Dahl, K. **Why Cooking in the Curriculum?**. *Young Children* 53, 1 (1998): 81-83.
- Guilford, J.P. **The Nature of Human Intelligence**.
New York: Megraw-Hill, 1967.
- Jersild, T. **The Psychology of Adolescence**.
(2nd. ed.). New York: The Macmillan
Company, 2009.
- Torrance, P.E. **Education and the Creative
Potential**. Minnea Polis: The Lurd Press,
1963.
- Torrance, P.E. **Rewarding Creative Behavior**.
Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall,
1965.